

Na osnovu Zakona o prevozu opasnih materija SFRJ ("Službeni list SFRJ", broj: 27/90), Zakona o prometu eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova ("Službeni list SRBiH", broj: 39/89), na osnovu člana 15. a) Zakona o odbrani BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/2006), Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prevozu ("Službeni glasnik BiH", br.1/02 i 14/03), Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 6/06, 75/06, 44/07, 84/09 i 48/10) i Evropskog sporazuma o prevozu opasnih materija u međunarodnom saobraćaju (*European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road – ADR*, Ministar odbrane BiH, donosi:

**PRAVILNIK
O NAČINU PREVOZA OPASNIH MATERIJIA
U MINISTARSTVU ODBRANE I ORUŽANIM SNAGAMA
BOSNE I HERCEGOVINE**

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

**Član 1.
(Predmet)**

Ovim pravilnikom se propisuju uvjeti za prevoz opasnih materija u pojedinim vrstama transporta i radnje koje su vezane za prevoz, kao što su pripremanje materija za prevoz, utovar, istovar, pretovar i druge manipulacije sa opasnim materijama vezane za prevoz opasnih materija, dužnosti lica koja učestvuju u prevozu opasnih materija, uvjeti za ambalažu i vozila, uvjeti za edukaciju i certifikaciju instruktora za obuku, te njihova prava i dužnosti, nadležnost i uvjeti za provođenje osposobljavanja lica koja učestvuju u prevozu opasnih materija, nadležnost organa, te nadzor nad provođenjem Pravilnika.

**Član 2.
(Primjena međunarodnih propisa)**

- (1) Na prevoz opasnih materija u putničkom saobraćaju primjenjuje se Evropski sporazum o međunarodnom saobraćajnom prevozu opasnih materija (*European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road – ADR*), s pripadajućim prilogima (u daljnjem tekstu: ADR);
- (2) Na prevoz opasnih materija u željezničkom saobraćaju primjenjuje se Konvencija o međunarodnom željezničkom prevozu (*Convention concerning International Carriage by Rail – COTIF*) čiji je sastavni dio Pravilnik o međunarodnom željezničkom prevozu opasne robe (*RID- Dangerous Goods by Rail*, dodatak «C» konvencije);
  - a) Međunarodni željeznički komitet (CIT),
  - b) Međunarodna željeznička unija (UIC).
- (3) Na prevoz opasnih materija u unutrašnjoj plovidbi primjenjuje se Evropski sporazum o međunarodnom prevozu opasnih materija unutrašnjim plovnicama (*European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods – ADN*) s pripadajućim prilogima;

- (4) Na prevoz opasnih materija u pomorskom saobraćaju primjenjuju se:
  - a) Međunarodni pomorski kodeks opasnog tereta (IMDG Code) s dodatkom,
  - b) Međunarodni kodeks za gradnju i opremanje brodova za prevoz ukapljenih gasova (IGC Code),
  - c) Međunarodni kodeks za gradnju i opremanje brodova za prevoz opasnih hemikalija u razlivenom stanju (IBC Code),
  - d) Kodeks za gradnju i opremanje brodova za prevoz opasnih hemikalija u razlivenom stanju (BCH Code),
  - e) Međunarodna konvencija za zaštitu ljudskog života na moru (SOLAS).
- (5) Na prevoz opasnih materija zračnim putem primjenjuju se Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu (*International Civil Aviation Organisation – ICAO*), Aneks 18 (Siguran prevoz opasnih materija zrakom), kao i Tehničke instrukcije za siguran transport opasnih materija zrakom (*Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air – IATA*);
- (6) Na prevoz opasnih materija u poštanskom saobraćaju primjenjuju se propisi Svjetskog poštanskog saveza;
- (7) U slučajevima prevoza opasnih materija pod kontrolom Sjevernoatlantskog saveza primjenjuju se principi koji reguliraju prevoz opasnih materija, sadržani u standardizacijskim sporazumima NATO-a STANAG 4123 i 4441.

Član 3. **(Oblast primjene)**

- (1) Odredbe Pravilnika ne odnose se na pogonsko gorivo u rezervoaru prevoznog sredstva, kao ni na opasne materije koje služe za pogon prevoznog sredstva, smještene u za to određene posude, koji čine cjelinu sa prevoznim sredstvom.
- (2) Odredbe Pravilnika odnose se na prevoz opasnih materija koje za svoje potrebe obavljaju Oružane snage Bosne i Hercegovine.
- (3) Prije započetog prevoza opasnih materija iz stava (2) ovog člana, organizator je obavezan najaviti prevoz nadležnom organu Ministarstva sigurnosti BiH ili nadležnog Ministarstva unutrašnjih poslova.
- (4) Organizator će najavu iz stava (3) izvršiti preko Centra za kontrolu kretanja OS BiH.

Član 4. **(Značenje pojmova)**

- (1) Pojmovi upotrijebljeni u Pravilniku imaju sljedeće značenje:
  - a) **opasne materije** su robe, tereti, materije, materijali i predmeti koji su podijeljeni prema odredbama člana 5. ovog pravilnika. Opasne materije su i otpad, poluproizvodi, radioaktivni i nuklearni materijali, ako ispunjavaju uvjete za svrstavanje u opasne materije u smislu odredbi međunarodnih propisa iz člana 2. ovog pravilnika;
  - b) **ambalaža** je svaka jedinica ambalaže izrađena prema odredbama međunarodnih propisa iz člana 2. ovog pravilnika, namijenjena pakovanju ili punjenju s opasnim materijama (kutije,

bačve, vreće, kanistri, kombinirana ambalaža, posude, spremnici, IBC-i, cisterne, kontejneri i ostale jedinice ambalaže);

- c) **pakovanje** je jedinica ambalaže u koju su pakovane ili napunjene opasne materije, te kao takva cjelina spremna za prevoz;
  - d) **vozilo** je svako prevozno sredstvo kojim se obavlja prevoz opasnih materija;
  - e) **organizator prevoza** je svaki pojedinac ili komanda OS BiH, te fizičko ili pravno lice koje organizira prevoz opasnih materija ili obavlja kao organizator druge usluge koje se odnose na prevoz opasnih materija;
  - f) **pošiljalac** je komanda OS BiH, kao i drugo fizičko i pravno lice koje predaje opasne materije na prevoz i koje je u ugovoru o prevozu, odnosno ispravi o prevozu navedeno kao pošiljalac. Ako se prevoz obavlja bez ugovora o prevozu, odnosno isprave o prevozu, pošiljalac je lice koje predaje opasne materije na prevoz;
  - g) **prevoznik** je komanda OS BiH, te pravno ili fizičko lice koje obavlja prevoz opasnih materija i koje je u odluci, naredbi, ugovoru o prevozu, odnosno ispravi o prevozu, navedeno kao prevoznik. Ako se prevoz obavlja bez ugovora o prevozu, odnosno bez dokumenata o prevozu, prevoznik je lice koje prevozi opasne materije;
  - h) **primalac** je lice koje preuzima opasne materije i koje je u ugovoru o prevozu, odnosno ispravi o prevozu navedeno kao primalac. Ako se prevoz obavlja bez ugovora o prevozu, odnosno bez isprave o prevozu, primalac je lice koje preuzima opasne materije;
  - i) **tovarni prostor** je odgovarajući prostor u koji se utovaraju opasne materije namijenjene prevozu (kontejner, cisterna i ostali tovarni prostori);
  - j) **manipulant sa opasnim materijama** je lice koje obavlja radnje sa opasnim materijama prilikom utovara, istovara i, uopće, manipulacije sa opasnim materijama;
  - k) **nadzor** je svaka provjera, pregled ili drugi postupak koji iz sigurnosnih razloga provode nadležni organi;
  - l) **savjetnik za sigurnost** je lice koje ima međunarodno priznati certifikat o profesionalnoj osposobljenosti za obavljanje poslova vezanih uz prevoz opasnih materija, odnosno pakovanje, utovar i istovar povezan s tim prevozom, a u skladu s odredbama međunarodnih propisa iz člana 2. ovog pravilnika;
  - m) **instruktor za izvođenje obuke za vozača za prevoz opasnih materija** je lice koje ima međunarodno priznati certifikat o profesionalnoj osposobljenosti za obavljanje poslova vezanih za obuku, edukaciju i trening sa vozačima radi njihove pripreme za izdavanje međunarodnog certifikata za vozača za prevoz opasnih materija, a u skladu s odredbama međunarodnih propisa iz člana 2. ovog pravilnika.
- (2) Drugi stručni pojmovi koji se koriste u prevozu opasnih materija imaju isto značenje kao u međunarodnim propisima iz člana 2. ovog pravilnika.

POGLAVLJE II - OSNOVNE KARAKTERISTIKE OPASNIH MATERIJAMA

Član 5. (Klasifikacija opasnih materija)

Opasne materije, u skladu sa propisima ADR-a, su:

Klasa		Karakteristike
1.	1.	Eksplzivne materije i predmeti punjeni eksplozivnim materijama.
	1.1.	Materije koje imaju osobine detoniranja i osobine da prenose detonaciju na ukupnu količinu robe (tovara).
	1.2.	Materije i predmeti koji imaju osobinu detoniranja radi razlijetanja dijelova, ali ne postoji opasnost od detoniranja u masi.
	1.3.	Materije i predmeti kod kojih postoji opasnost od snažnog požara. Pojava može biti praćena manjim eksplozijama i razlijetanjem dijelova, ali ne i opasnosti od detonacije u masi.
	1.4.	Materije i predmeti koji ne predstavljaju veću opasnost. Učinci su u većoj mjeri ograničeni na ambalažu i otvoreni plamen ne izazove trenutnu eksploziju.
	1.5.	Slabo osjetljive eksplozivne materije kod kojih postoji opasnost od eksplozije u masi. Ne eksplodira u dodiru sa otvorenim plamenom.
	1.6.	Vrlo slabo osjetljive eksplozivne materije kod kojih ne postoji opasnost od detonacije u masi.
2.	2.	Plinovi (pod pritiskom, tečni ili pod pritiskom rastvoreni).
3.	3.	Zapaljive tečnosti.
4.	4.1.	Zapaljive čvrste materije.
	4.2.	Materije sklone samozapaljenju.
	4.3.	Materije koje su u dodiru s vodom sklone zapaljenju.
5.	5.1.	Oksidirajuće materije.
	5.2.	Organski peroksidi.
6.	6.1.	Otrovne (toksične) materije.
	6.2.	Zarazne (infektivne) materije.
7.	7.	Radio-aktivne materije.
8.	8.	Korozivne (nagrizajuće) materije.
9.	9.	Ostale opasne materije koje imaju svojstva opasnih materija, a ne mogu se svrstati u prethodne klase.

Član 6. (Svojstva opasnih materija)

Osnovne karakteristike opasnih materija su:

- a) Eksplozivne materije, predmeti punjeni opasnim materijama, sredstva za paljenje i pirotehniku, vatrometni predmeti i drugi predmeti (u daljnjem tekstu: eksplozivne materije), jesu čvrste i tečne materije koje imaju osobine da pod određenim uvjetima (vanjskim ili hemijskim) oslobađaju veliku količinu toplotne energije i gasove u kratkom vremenu trajanja.
- b) Zbijeni gasovi, gasovi pretvoreni u tečnost ili gasovi rastvoreni pod pritiskom (u daljnjem tekstu: gasovi), jesu materije koje imaju kritičnu temperaturu nižu od 50 °C ili na 50 °C pritisak pare viši od 300 kPa (3 bara).
- c) Zapaljive tečnosti su tečnosti ili otpadne tečnosti koje na temperaturi od 50 °C imaju pritisak pare do 300 kPa (3 bara), a tačku paljenja nižu od 100 °C.
- d) Zapaljive čvrste materije su materije koje, kad su suhe i u dodiru sa plamenom ili varnicom, mogu lahko da se zapale ali nisu sklone samozapaljenju.
- e) Materije sklone samozapaljenju su materije koje se pale u dodiru sa zrakom ili vodom, bez posredstva drugih materija.
- f) Materije koje u dodiru s vodom oslobađaju zapaljive gasove jesu materije koje u dodiru sa vodom oslobađaju zapaljive gasove a koji se pale u dodiru sa otvorenim plamenom i varnicom.

- g) Oksidirajuće materije su materije koje se u dodiru s vodom i drugom materijom, razlažu i pri tome mogu prouzrokovati vatru.
- h) Organski peroksidi su materije sa višim stepenom oksidacije koji mogu da izazovu štetne posljedice po zdravlje ili život ljudi ili oštećenje materijalnih dobara, a manje su osjetljive na eksploziju od dinitrobenzola u dodiru sa plamenom ili na udar ili trenje.
- i) Otrovi su supstance sintetičkog, biološkog ili prirodnog porijekla i preparati proizvedeni od tih supstanci, koji uneseni u organizam ili u dodiru sa organizmom mogu ugroziti život ili zdravlje ljudi ili štetno djelovati na životnu okolinu.
- j) Zarazne materije su supstance koje sadrže mikroorganizme ili njihove toksine za koje se zna da mogu izazvati zarazne bolesti.
- k) Radio-aktivne materije su materije koje ispoljavaju specifičnu radioaktivnost veću od 74 bekerela (0,02 mikrokirija) po gramu materije.
- l) Korozivne materije su materije koje u dodiru s drugim materijama i organizmima izazivaju njihovo oštećenje.
- m) Ostale opasne materije su materije koje za vrijeme prevoza predstavljaju opasnost, a koje se ne mogu svrstati u klasu od 1 do 8, kao i sirovine za proizvodnju opasnih materija ako zadržavaju svojstva opasnih materija, poslije proizvodnog procesa.

Član 7.

(Uvjeti za prevoz)

- (1) Komande i jedinice OS BiH i odgovorna lica koja predaju na prevoz opasnu materiju – pošiljalac (vlasnik sredstava) ili je prevoze vlastitim prevoznim sredstvima, dužna su prije početka prevoza ispuniti propisane uvjete za prevoz opasne materije.
- (2) Opasna materija ne smije se predati ili primiti na prevoz, ako nije propisno upakovana i obilježena, te ako prevozno sredstvo ne ispunjava uvjete propisane pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.
- (3) Ako u toku prevoza prevoznik ili lice koje upravlja prevoznim sredstvom kojim se prevozi opasna materija, utvrdi ili na drugi način sazna da prevozi opasnu materiju čiji je prevoz zabranjen, dužan je odmah obustaviti daljnje prevoženje opasne materije i o tome obavijestiti najbližu komandu OS BiH ili organ unutrašnjih poslova i pošiljaoca.
- (4) Pošiljalac opasne materije iz stava (3) ovog člana dužan je odmah po primljenom obavještenju o obustavljanju prevoza preuzeti opasnu materiju i preduzeti odgovarajuće mjere da ne dođe do ugrožavanja života i zdravlja ljudi, životne sredine i materijalnih dobara.

Član 8.

(Preventivne i zaštitne mjere)

- (1) Komande i jedinice OS BiH, kao i pojedinci, pri prevozu opasnih materija preduzimaju preventivne i zaštitne mjere kojima se stvaraju uvjeti za siguran prevoz, odnosno zaštitu života i zdravlja ljudi, životne sredine ili materijalnih dobara.
- (2) Ako opasna materija ima i osobine neke druge opasne materije, a te osobine mogu ugroziti život i zdravlje ljudi, životnu sredinu ili materijalna dobra, komande i jedinice OS BiH, kao i lica koja u toku prevoza ili na drugi način dolaze u dodir sa takvim materijama, dužna su preduzimati preventivne i zaštitne mjere za sprječavanje takvih opasnosti.

- (3) Ako materija iz stava (2) ovog člana ima jednu ili više osobina nekih drugih opasnih materija, a te osobine se mogu svrstati u opasne materije za čiji prevoz je potrebno posebno odobrenje (Prilog br.5), takva materija se može prevoziti samo uz odobrenje nadležnog organa u BiH.
- (4) Spisak opasnih materija sa identifikacijskim i UN brojevima dat je u ADR.
- (5) Novootkrivene opasne materije mogu se prevoziti samo ako ispunjavaju uvjete koji su prethodno naučnim ispitivanjem utvrđeni kao uvjeti koji pružaju punu sigurnost pri njihovom prevozu, a što je potvrđeno od međunarodno verificirane stručne institucije, u skladu sa međunarodnim propisima iz člana 2. ovog pravilnika.

POGLAVLJE III - ZAJEDNIČKE MJERE SIGURNOSTI ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJIA

Član 9.

(Instruktor za obuku vozača za prevoz opasnih materija - Savjetnik za sigurnost opasnih materija)

- (1) Sve komande OS u Bosni i Hercegovini, čija djelatnost obuhvata prevoz opasnih materija putevima, željeznicom ili u unutrašnjoj plovidbi, te s tim u vezi pakovanje, utovar, punjenje, prevoz, pražnjenje i istovar, moraju imati najmanje jednog instruktora za obuku vozača za prevoz opasnih materija ili savjetnika za sigurnost opasnih materija (u daljnjem tekstu: Instruktor).
- (2) Poslove instruktora može obavljati vojno ili civilno lice zaposleno u OS BiH, pored svoje redovne dužnosti, kao i lice koje nije zaposlenik u OS BiH, a vezano je ugovorom za obavljanje ovih poslova.
- (3) Instruktor za obuku dužan je imati priznati certifikat o profesionalnoj osposobljenosti za obavljanje poslova instruktora za obuku vozača za prevoz opasnih materija, izdat u zemlji ili inozemstvu. Certifikat vrijedi pet (5) godina, pokretanje procedure za produženje certifikata se vrši u toku zadnje godine važenja certifikata a po položenom ispitu certifikat se produžava sa datumom isteka za narednih pet (5) godina. Pokretanje procedure za produženje certifikata vrši nadležna komanda OS BiH iz koje je certificirani instruktor. Odobrenje za polaganje kao i verifikaciju ispita (produženje certifikata) daje nadležni organ u BiH.
- (4) Izvođenje edukacije i obuku vrši Komanda obuke i doktrine OS BiH, a izdavanje certifikata instruktorima (Obrazac SbSI/PrSt – 24. Prilog 11) i vozačima vrše nadležni organi u BiH. Ovi certifikati su međunarodne važnosti. Edukacija i obuka se izvodi u prostorijama Komande za obuku i doktrinu, uz korištenje usluga institucija koje osigura MO BiH i uz superviziju na određeni rok prilikom obuke vozača.
- (5) MO BiH će u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama (u daljnjem tekstu ZJN) koristiti autorska prava (odnosno korištenje i distribuciju za svoje potrebe) priručnika i programa rada sa kojima ovlaštene institucije budu izvodile edukaciju i nastavu za instruktore i vozače.
- (6) Sve komande OS BiH dužne su dostaviti Komandi za obuku i doktrinu i CKK podatke o instruktorima/savjetnicima, u roku od 15 dana od dana početka ili završetka angažiranja, odnosno o eventualnim izmjenama.
- (7) Certifikat o osposobljenosti vozača (Obrazac SbSI/PrSt – 19. Prilog br. 8) koji prevozi opasne materije izdaje se na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i engleskom ili francuskom jeziku, ukoliko to nije drugačije određeno međudržavnim ugovorima.

Član 10.

(Lica koja učestvuju u prevozu ili rukuju opasnim materijama)

- (1) Opasne materije mogu da prevoze samo lica koja su za to stručno osposobljena i koja su navršila 21 godinu života.
- (2) Opasnim materijama mogu da rukuju samo punoljetna lica, koja su za to stručno osposobljena, u skladu sa pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.
- (3) Stručna osposobljenost se dokazuje certifikatom o stručnoj osposobljenosti izdatim od Komande za obuku i doktrinu OS BiH ili druge ovlaštene institucije u Bosni i Hercegovini.
- (4) Za certifikate izdate od druge ovlaštene institucije u BiH, ekvivalenciju ceretifikata i novi certifikat izdaje Komanda za obuku i doktrinu OS BiH, dok stari certifikat ostaje deponiran u centralnoj evidenciji dokumenata i podataka u Komandi obuke i doktrine OS BiH.

POGLAVLJE IV - PRIPREMA OPASNIH MATERIJA ZA PREVOZ

Član 11.

(Pakovanje)

Opasna materija ne smije biti primljena na prevoz ako nije upakovana u skladu sa propisima ADR-a ili ako je ambalaža oštećena ili ako su ohlabavljeni zatvarači na posudama u kojima je opasna materija.

Član 12.

(Dopuštena ambalaža)

Za opasne materije može se upotrebljavati samo ambalaža:

- a) koja prema kvaliteti i izradi odgovara količini i posebnostima opasnih materija koje se u njoj prevoze,
- b) u kojoj je dopušten prevoz opasnih tvari, u skladu sa pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika,
- c) koja je provjerena i odobrena u skladu sa pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika,
- d) koja ima znakove upozorenja, natpise, oznake i listice za označavanje opasnosti, te druge podatke o opasnim materijama i ambalaži, u skladu sa pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 13.

(Odobrenje za ambalažu)

- (1) Proizvođač ambalaže za opasne materije dužan je pribaviti odobrenje za ambalažu koje izdaje akreditirani organ od Instituta za akreditiranje u Bosni i Hercegovini.

- (2) Proizvođač ambalaže dužan je ambalažu koju stavlja u saobraćaj označiti u skladu sa odobrenjem iz stava (1) ovog člana.
- (3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, posebne uvjete za ambalažu za prevoz radioaktivnih materija i nuklearnih materijala, propisuje Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost.
- (4) Izuzetno od stava (1) ovog člana, ambalaža za prevoz opasnih materija koja je proizvedena po odobrenju nadležnog organa ugovorne strane iz člana 2. ovog pravilnika, prihvata se kao važeća.

Član 14.

(Označavanje praznih posuda i vozila)

Za prevoz praznih neočišćenih posuda, boca ili druge ambalaže, u kojima su se nalazile opasne materije, primjenjuju se pripadajuće odredbe međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 15.

(Pripreme utovara i istovara)

- (1) Priprema opasnih materija za prevoz, utovar, istovar i druge manipulacije sa istim, mogu se vršiti samo na mjestima i objektima koje u tu svrhu odredi komandant jedinice ili vojnog objekta kojoj to mjesto pripada ili starija komanda.
- (2) Ova mjesta se određuju van naseljenih mjesta i javnih saobraćajnica, kao i u posebno osiguranim vojnim objektima a kako bi se smanjila mogućnost nastanka opasnih situacija i šteta.
- (3) Prije preuzimanja na prevoz opasne materije, nadležni starješina komande jedinice koja upućuje opasnu materiju na prevoz, dužan je da izmjeri zračenje ili isparavanje ili curenje ili prosipanje iz ambalaže.

Član 16.

(Mjesta za obavljanje utovara i istovara)

- (1) Utovar ili istovar opasnih materija (utovar, utakanje, pretovar, pretakanje, istovar, istakanje, čuvanje i druge manipulacije u vezi sa utovarom ili istovarom) može se vršiti samo na posebno određenim mjestima na kojima se ne ugrožavaju životi i zdravlje ljudi, životna sredina ili materijalna dobra, odnosno sigurnost transporta.
- (2) Mjesto na kojem se vrše radnje iz stava (1) ovog člana, mora biti snabdjeveno propisanim uređajima i opremom, na odgovarajući način osigurano i na vidljivom mjestu označeno oznakama opasnosti.
- (3) Na željezničkim stanicama, u lukama i pristaništima (pomorska i riječna), te na aerodromima na kojima se vrši utovar ili istovar opasnih materija, nadležne institucije BiH ili komanda jedinice koja vrši prevoz opasne materije, odredit će posebno mjesto na kome je dozvoljeno vršiti utovar i istovar tih materija, uz saglasnost mjesnog nadležnog organa unutrašnjih poslova, organa za poslove zdravstva, poslove građenja i zaštite životne sredine.

Član 17.
(Osiguranje mjesta utovara i istovara)

(1) Mjesto koje je određeno za utovar, istovar, pripremu i druge manipulacije sa opasnim materijama, moraju biti vidno obilježena znacima i uputama. Ova mjesta moraju biti i fizički osigurana od prisustva neovlaštenih lica za vrijeme prisustva opasnih materija na tom mjestu.

(2) Ako se zbog vanrednih događaja utovar, istovar ili neka druga radnja sa opasnim materijama mora izvršiti van određenog mjesta, prostor na kome se ona izvodi mora biti označen i osiguran na sljedeći način:

- a) Preduzeti sve mjere i radnje da se vozilo sa opasnim materijama ne dovede u opasnu situaciju i da ne predstavlja opasnost po druge učesnike u saobraćaju i okolinu.
- b) Danju i noću postavljanjem, iza i ispred vozila, dva znaka kojim se označava motorno vozilo na putu.
- c) Noću i u vrijeme smanjene vidljivosti zbog atmosferskih nepogoda, postavljanjem svjetiljke sa stalnim ili trepćućim narandžastim svjetlom, a koje se vidi sa rastojanja od najmanje 150 metara.
- d) Upućivanjem vojnika-vozača da na udaljenosti od 100 do 200 metara, ispred i iza vozila, danju, zastavicom za označavanje vozila sa opasnim materijama, a noću svjetiljkom, upozorava učesnike u saobraćaju da na vrijeme smanje brzinu kretanja, zaustave svoje vozilo ili da neka druga uputstva o nastaloj situaciji na putu.

(3) Zabranjeno je neovlaštenim licima pristupanje mjestima na kojima se vrše radnje utovara, pretovara, istovara i druge manipulacijske i transportne operacije sa opasnim materijama.

(4) Na mjestu na kome se vrši utovar, pretovar i istovar eksplozivnih materija i opasnih materija koje imaju svojstvo zapaljivosti, zabranjeno je:

- a) držanje materija i uređaja koji mogu izazvati požar ili omogućiti njegovo širenje;
- b) držanje otvorenog plamena ili rad sa otvorenim plamenom (zavarivanje i sl.);
- c) pušenje i upotreba sredstava za paljenje (šibice, upaljači za cigarete i sl.);
- d) upotrebljavati uređaje ili sredstva koja imaju ložište;
- e) raditi sa alatom ili drugim uređajima koji varniče;
- f) postavljanje nadzemnih električnih vodova bez obzira na napon;
- g) pokretanje motora vozila, osim u slučajevima kako je propisano pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 18.
(Vrijeme utovara, istovara i pretovara)

(1) Utovar, istovar i pretovar opasnih materija vrši se, načelno, danju.

(2) Ako se utovar, istovar i pretovar opasnih materija vrši noću, osvjetljenje na mjestu utovara, istovara i pretovara mora biti električno, sa minimalnom jačinom rasvjete od 500 Lx, a električni uređaji izrađeni tako da ne mogu izazvati požar ili eksploziju.

(3) Utovar, istovar i pretovar opasnih materija ne može se vršiti za vrijeme elementarnih nepogoda koje ugrožavaju sigurno obavljanje ovih radnji.

Član 19.

(Uređaji i oprema za utovar, istovar i pretovar)

- (1) Uređaji i oprema za utovar, istovar i pretovar opasnih materija moraju biti ispravni, tako da je isključena svaka mogućnost curenja, odnosno isticanja ili prosipanja opasne materije.
- (2) Lice koje rukuje uređajima iz stava (1) ovog člana, prije utovara, istovara i pretovara, mora biti u mogućnosti da dokaže njihovu ispravnost.
- (3) Mjesto na kojem se vrši utovar, istovar i pretovar eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova i drugih opasnih materija koje imaju svojstvo zapaljivosti, mora biti snabdjeveno aparatima ili drugim uređajima za gašenje požara.

Član 20.

(Uređaji za utovar, istovar i pretovar u zatvorenim prostorima)

- (1) Zatvoreni prostor u kome se vrši utovar, istovar i pretovar opasnih materija koji razvijaju gasove pri utovaru, istovaru i pretovaru radioaktivnih materija, mora biti snabdjeven najmanje jednim uređajem za mjerenje koncentracije gasova u zraku, odnosno radioaktivnosti u tom prostoru.
- (2) Uređaji za mjerenje koncentracije gasova, odnosno radioaktivnosti, moraju se redovno pregledati i baždariti od ovlaštenog pravnog ili fizičkog lica.
- (3) Vlasnik uređaja iz stava (2) ovog člana mora voditi odgovarajuću evidenciju o redovnim pregledima i baždarenjima.

Član 21.

(Uvjeti za obavljanje utovara, istovara i pretovara)

- (1) Komande i jedinice OS BiH ili odgovorna lica koja vrše utovar, istovar i pretovar opasnih materija, obavezna su kontrolirati ispravnost uređaja i električnih instalacija na mjestima na kojima se vrši utovar, istovar i pretovar opasnih materija, organizirati fizičko osiguranje tih mjesta i starati se o ispravnosti tehničkih uređaja, opreme i drugih sredstava za zaštitu od požara i eksplozija.
- (2) Utovar opasnih materija ne može započeti ukoliko nisu ispunjeni svi uvjeti propisani pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.
- (3) Nakon istovara opasnih materija, a prije utovara opasnih materija drugih karakteristika, prevozno sredstvo mora biti očišćeno.

Član 22.

(Zaštitne mjere pri utovaru, istovaru i pretovaru)

Pri utovaru, istovaru i pretovaru opasnih materija, primjenjuju se odgovarajuće zaštitne mjere u skladu sa pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 23.
(Obaveza posljednje provjere)

- (1) Odgovorni starješina u jedinici i vojnom objektu koji rukovodi prevozom opasnih materija, dužan je da prije svakog otpočinjanja prevoza opasnih materija, provjeri važnost certifikata o ispravnosti vozila za prevoz opasnih materija, da li je vozilo snabdjeveno odgovarajućom opremom i uređajima, da li je vozilo obilježeno odgovarajućim propisanim oznakama, da li je kompletna prateća dokumentacija uz vozilo, kao i da upozna vozače sa osobinama opasne materije koju prevoze i za koju preuzimaju odgovornost.
- (2) Pregled i upoznavanje, odgovorni starješina potvrđuje potpisom u prevoznom listu (Prilog br.10.), putnom nalogu ili dokumentu o robi (tovaru).

POGLAVLJE V - PREVOZ I VOZILA ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJIA

Član 24.
(Uvjeti za prevozna sredstva)

- (1) Prevozna sredstva kojima se prevoze opasne materije moraju biti opremljena i obilježena u skladu sa važećim zakonima o prevozu opasnih materija u BiH i propisima donesenim na osnovu tih zakona i pripadajućih odredbi međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.
- (2) Prevoz opasnih materija u međunarodnom prevozu može se vršiti samo preko graničnih prelaza koji su tehnički opremljeni i na kojima je organiziran nadzor za tu vrstu opasnih materija.
- (3) Ograničenja i zabrane donesene od nadležnih organa u BiH će se strogo poštovati prilikom planiranja vojnih transporta.

Član 25.
(Ograničenja za prtljag)

- (1) Opasne materije ne mogu se predati niti primiti na prevoz kao prtljag, niti unositi kao ručni prtljag.
- (2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, u prtljagu se mogu prenositi aparati, uređaji, naprave i drugi slični predmeti koji sadrže minimalne količine opasne materije koje ne predstavljaju opasnost po okolinu, a koji su sastavni dio uređaja i sistema.

Član 26.
(Obaveze u slučaju nestanka opasne materije)

- (1) U slučaju nestanka opasne materije pri prevozu, prevoznik je obavezan odmah po saznanju o njenom nestanku obavijestiti nadređenu komandu OS BiH, vojnu policiju i najbliži organ unutrašnjih poslova, radi provođenja daljnje procedure i obavještanja nadležnih inspeksijskih organa, a, po potrebi, i javnosti.
- (2) Odgovorno lice, odnosno prevoznik i sva druga lica koja su u kontaktu i imaju veze sa prevezenom opasnom materijom, moraju preduzeti potrebne mjere u cilju pronalaska opasne materije.

Član 27.

(Obaveze u slučaju ispadanja ili prosipanja opasnih materija),

- (1) Ako su opasne materije ispale ili se prosule prilikom prevoza, prevoznik je dužan osigurati, prikupiti ili odstraniti, odnosno smjestiti opasnu materiju na za to određena mjesta ili ih na drugi način učiniti bezopasnim, te postupiti u skladu sa procedurom iz člana 26. ovog pravilnika.
- (2) Ako prevoznik nije u mogućnosti ispale ili prosute opasne materije, zbog kojih postoji opasnost od kontaminacije životne sredine, prikupiti, odstraniti, smjestiti na određeno mjesto ili ih na drugi način neutralizirati, lice koje vrši prevoz je dužno na vidljiv način označiti takvo mjesto, o tome odmah obavijestiti najbliži organ unutrašnjih poslova i do dolaska službenika unutrašnjih poslova licima i životinjama spriječiti pristup tom mjestu.
- (3) U slučaju iz stava (2) ovog člana, komanda i jedinice OS BiH koje vrše prevoz, pozvat će preduzeće koje raspolaže tehničkim sredstvima za izvršenje takvog zadatka, da to uradi na račun prevoznika.
- (4) Mjesto za prikupljanje opasnih materija iz stava (1) ovog člana određuje MO BiH, u saradnji sa komandama OS BiH iz stava (3) ovog člana i nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

Član 28.

(Dokumenti o prevozu opasne materije)

- (1) Pri prevozu opasnih materija, prevoznik je dužan posjedovati dokumente o prevozu opasnih materija, u skladu sa pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika, koji moraju biti pisani na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.
- (2) Dokumenti iz stava (1) ovog člana, za opasnu materiju koja se upućuje u inozemstvo, moraju biti pisani i na engleskom ili francuskom jeziku.

Član 29.

(Obavezni dokumenti u vozilu)

Posada vozila kojim se prevozi opasna materija, dužna je posjedovati i na zahtjev ovlaštenog lica pokazati dokumente iz člana 28. ovog pravilnika. Načelno, ova dokumenta su sljedeća:

- a) saobraćajna dozvola vozila,
- b) vozačka dozvola,
- c) certifikat o osposobljenosti vozača,
- d) dokument o prevozu opasne materije sa opisom opasne materije,
- e) ako je riječ o EXII, EXIII, FL, OX i AT vozilima onda i Knjižica preventivnih pregleda i periodičnih pregleda,
- f) za EXIII, FL, OX i AT vozila: Certifikat o ispravnosti vozila za prevoz opasnih materija u OS BiH,
- g) kod svih prevoza većih količina ili kod prevoza opasnih materija u jediničnim pakovanjima većim od onih propisanih za ograničene količine prema ADR-u, potrebno je u vozilu imati i upute za slučaj opasnosti pri prevozu opasnih materija.

- (1) Upute za slučaj opasnosti (Prilog br. 6), moraju biti uočljive, jednostavne i nedvosmislene, dostupne u kabini vozača i moraju sadržavati najmanje podatke o:
  - a) nazivu materije, klasi i UN broju (osim ako je riječ o miješanim teretima kada je dopustivo grupno definirati samo klasu),
  - b) fizikalnom opisu s naglaskom na stanje, boju i miris,
  - c) opisu osnovne opasnosti i eventualne naknadne škodljivosti okolini,
  - d) reakciji pri zapaljenju (eksplozivnost, otrovnost...) i mogućim štetnim reakcijama u doticaju s vodom,
  - e) potrebnoj dodatnoj ličnoj zaštitnoj opremi i pomagalicama za sanaciju,
  - f) uputama vozaču o djelovanju ako je došao u dodir s opasnom materijom.
- (2) Upute za slučaj opasnosti moraju sadržavati i osnovne instrukcije:
  - a) ugasiti motor,
  - b) ne koristiti otvoreni plamen i ne pušiti,
  - c) upozoravajućim znakovima izvijestiti druge učesnike saobraćajne nezgode,
  - d) obavijestiti prisutne o opasnosti, te ih savjetovati da stoje uz vjetar,
  - e) obavijestiti vojnu policiju, civilnu policiju i vatrogasce, što je prije moguće.
- (3) Ove upute mora osigurati pošiljalac i mora ih dati prevozniku najkasnije s narudžbom transporta, tako da mu omogući preduzimanje potrebnih radnji kojima osigurava da lica zadužena za transport prime na znanje upute, te da su ih sposobni pravilno provesti.
- (4) Pošiljalac je odgovoran za sadržaj ove upute.

Član 30.

(Oznake tipa vozila i oznake vozila namijenjenih za prevoz opasnih materija)

Oznake tipa vozila namijenjenih za prevoz opasnih materija, u skladu sa propisima iz člana 2. ovog pravilnika, su sljedeća:

- a) »AT« je oznaka vozila namijenjenih prevozu opasnih tvari u kontejnerskim spremnicima, prenosivim spremnicima ili MEGC-ijima čija je zapremnina veća od 3 m³, u fiksnim ili izgradnim spremnicima čija je zapremnina veća od 1 m³ ili u baterijskim vozilima čija je zapremnina veća od 1 m³, a ne spadaju u tip FL vozila;
- b) »EX/II« je oznaka vozila namijenjenih prevozu eksplozivnih tvari i predmeta klase 1;
- c) »EX/III« je oznaka vozila namijenjenih prevozu eksplozivnih tvari i predmeta klase 1, na koja se postavljaju stroži zahtjevi nego na EX/II tip vozila;
- d) »FL« je oznaka vozila namijenjenih prevozu tekućina čije plamište ne prelazi 61 °C (s izuzećem dizel goriva koje odgovara normi EN 590: 1993, plinskog ulja i lakog lož-ulja identifikacijskog broja 1202, s plamištem kako ga određuje norma EN 590: 1993) ili zapaljivih plinova u: kontejnerskim spremnicima, prenosivim spremnicima ili MEGC-ijima zapremnine veće od 3 m³, učvršćenim ili izgradnim spremnicima zapremnine veće od 1 m³ ili baterijskim vozilima zapremnine veće od 1 m³, a namijenjenih prevozu zapaljivih plinova;
- e) »OX« je oznaka vozila namijenjenih prevozu vodikovog peroksida stabiliziranog ili vodikovog peroksida stabiliziranog i u vodi otopljenog s više od 60% vodikovog peroksida (klase 5.1, UN br. 2015) i to u kontejnerskim spremnicima ili prenosivim spremnicima zapremnina većih od 3 m³, te u fiksnim ili izgradnim spremnicima zapremnine veće od 1 m³;
- f) »transportna jedinica« je motorno vozilo bez priključnog vozila ili skup vozila koji se sastoji od motornog vozila i priključnog vozila;

- g) »vozilo cisterna« je vozilo napravljeno za prevoz tekućina, plinova, praškastih ili granuliranih tvari koje se sastoji od jednog ili više fiksno pričvršćenih spremnika;
- h) »OSTALA VOZILA« su sva ostala vozila koja se ne mogu svrstati ni u jednu od gornjih pet skupina vozila, a kojima se prevoze zapakovane opasne tvari ili predmeti. Poštujući posebne zahtjeve ADR-a, ovim vozilima je moguće prevoziti i rasute opasne terete.

Član 31. **(Certifikat za vozilo)**

- (1) Motorno i priključno vozilo, namijenjeno za prevoz opasnih materija, mora biti podvrgnuto posebnom tehničkom pregledu u smislu ispunjavanja odgovarajućih propisa i normi ADR-a.
- (2) Za motorno i priključno vozilo za koje se na posebnom tehničkom pregledu utvrdi da zadovoljava propise i norme ADR-a, ovlaštena institucija ili subjekt izdaje potvrdu (certifikat) sa odgovarajućim rokom važnosti.
- (3) Kontrolni pregled vozila, te ispitivanje i testiranje posuda, vrši se u skladu sa preporukama i rokovima navedenim u pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.
- (4) Certifikat izdaje nadležni organ u BiH ili za to ovlašteni subjekt. Certifikat (Obrazac SbSl/PrSt – 18. Prilog 1.) može izdavati i nadležna komanda OS BiH kad stekne uvjete propisane aktima iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 32. **(Priprema vozila za posebni tehnički pregled)**

- (1) Pripremu vozila za posebni tehnički pregled vrše tehnički servisi i radionice, prema normama ADR-a, određena jedinica OS BiH.
- (2) Vozila koja su namijenjena za prevoz opasnih materija moraju biti tehnički ispravna, izrađena i opremljena i obilježena u skladu sa međunarodnim ugovorima iz člana 2. ovog pravilnika.
- (3) Jedinice koje u svom sastavu imaju vozila namijenjena za prevoz opasnih materija moraju, tokom važnosti certifikata, svaka tri mjeseca vršiti kontrolni tehnički pregled, u smislu odredbi međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.
- (4) Odgovorni starješina radionice OS BiH koja vrši kontrolni tehnički pregled, nakon pregleda će potpisom potvrditi zatečeno stanje u Potvrdi o kontrolnom tehničkom pregledu (Obrazac SbSl/PrSt – 23. Prilog 2.).

Član 33. **(Čišćenje i dekontaminacija)**

- (1) Ako se vozilo namijenjeno za prevoz opasnih materija koristi u druge prevoze, u tom slučaju ono mora biti prethodno očišćeno i dekontaminirano, te se s njega uklanjaju sve oznake koje ukazuju na njegovu prvobitnu namjenu. Čišćenje i dekontaminaciju treba vršiti u praonicama, u skladu sa propisanim DDD mjerama i ABHO zaštiti.

- (2) Za očišćeno i dekontaminirano vozilo, nadležna komanda ili ustanova izdaje Potvrdu o izvršenom čišćenju i dekontaminaciji (Obrazac SbSI/PrSt -22. Prilog 3.), a koju vozač mora nositi uz vozilo.

Član 34.
(Povlačenje vozila iz upotrebe)

Komandant jedinice, u čijem je sastavu vozilo namijenjeno za prevoz opasnih materija, može povući vozilo iz upotrebe iz bilo kojeg razloga (potrebe jedinice, tehničkih promjena na vozilu, promjene korisnika itd.), ali u tom slučaju mora vratiti certifikat organu koji ga je izdao, kao i nakon isteka važnosti istog.

Član 35.
(Slaganje na tovarnom sanduku)

Sanduci, palete, posude i bilo koja druga ambalaža za opasne materije, ravnomjerno se slaže po cijeloj površini tovarnog sanduka i može se utovariti najviše do visine koja ne prelazi 1/3 (jednu trećinu) pakovanja iznad stranice tovarnog sanduka.

Zbirna ili pojedinačna pakovanja moraju biti složena i pričvršćena na tovarnom sanduku, tako da se onemogući ispadanje, prevrtanje ili sudaranje pakovanja po tovarnom sanduku, prilikom prevoza.

Član 36.
(Norme vučenja)

- (1) Motorno vozilo kojim se prevoze opasne materije može imati samo jednu prikolicu ili poluprikolicu.
- (2) Motorno vozilo mora biti opremljeno kočionim uređajima koji stupaju u dještvo aktiviranjem papuče glavne kočnice vozila (svi točkovi moraju istovremeno kočiti i istim intenzitetom), a u slučaju prekida veze sa vučnim vozilom automatski blokira i zaustavlja priključno vozilo.

Član 37.
(Vučenje)

Vučenje (šlepanje) vozila natovarenog opasnim materijama, može se vršiti samo u slučaju kvara, i to: vozilom sa istom namjenom, krutom vezom, samo do najbližeg mjesta pogodnog za pretovar i brzinom manjom od 40 km/h.

Član 38.
(Lica u vozilu)

- (1) U motornom vozilu kojim se prevoze opasne materije ne mogu se nalaziti druga lica osim posade vozila.
- (2) Posadu vozila, osim vozača, mogu činiti suvozač i pratilac, ako je to određeno pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 39.
(Prevoz opasnih materija u cestovnom saobraćaju)

- (1) Motorno vozilo kojim se prevoze opasne materije može se kretati samo putničkim pravcima i u vremenskom periodu određenom za kretanje takvih vozila.

- (2) Motorna vozila kojima se prevoze opasne materije mogu se zaustavljati i parkirati samo na mjestima koja su za tu vrstu vozila određena i obilježena.
- (3) Vozač koji je zbog kvara na vozilu, saobraćajne nezgode, utovara ili istovara, ili iz drugog opravdanog razloga, prinuđen da vozilo sa opasnom materijom zaustavi na kolovozu ili na parkiralištu u naselju, dužan je preduzeti sve mjere kako zaustavljeno vozilo ne bi dovelo u opasnost druga vozila, a naročito učesnike u saobraćaju upozoriti na opasnost:
- a) danju i noću – postavljanjem iza zaustavljenog vozila na udaljenosti od 100 m, dva znaka kojima se označava motorno vozilo zaustavljeno na kolovozu;
  - b) noću i u vrijeme smanjene vidljivosti zbog atmosferskih ili drugih neprilika – postavljanjem odgovarajuće svjetiljke;
  - c) upućivanjem suvozača ili pratioca pošiljke da na udaljenosti od 100 do 150 m iza zaustavljenog vozila, danju – zastavicom za označavanje vozila kojim se prevoze opasne materije, a noću i u uvjetima slabe vidljivosti – svjetiljkom, upozorava vozače koji nailaze onom stranom kolovoza na kojoj se nalazi zaustavljeno vozilo da blagovremeno zaustave vozila ili smanje brzinu i da se pripreme za sigurno zaobilaženje zaustavljenog vozila.
- (4) Znakovi i svjetiljke iz stava (3) ovog člana postavljaju se na udaljenosti od najmanje 100 m od vozila i to tako da budu vidljivi sa udaljenosti od najmanje 150 m za vozače motornih vozila koja nailaze istom stranom kolovoza na kojoj se nalazi zaustavljeno vozilo.

Član 40.

(Uvjeti za prevoz željeznicom)

Organizator prevoza, pošiljalac ili primalac može predati opasne materije na prevoz u željezničkom saobraćaju ako su ispunjeni uvjeti propisani pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. Zakona.

Član 41.

(Prevoz opasnih materija plovnim putevima)

Prevoz opasnih materija pomorskim brodovima i plovilima na unutrašnjim plovnim putevima, vrši se u skladu sa mjerama sigurnosti za prevoz opasnih materija propisanih Zakonom, i pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 42.

(Zimovanje plovila natovarenih opasnim materijama)

Brodovi natovareni opasnim materijama mogu zimovati u zimovnicima samo ako se pri tom mogu sprovesti sve mjere sigurnosti propisane za uskladištenje i čuvanje opasnih materija.

Član 43.

(Prevoz opasnih materija pomorskim plovnim putevima)

Pomorskim plovnim putevima opasne materije mogu se prevoziti teretnim brodovima ili tankerima koji su za to namijenjeni, ako su ispunjeni svi uvjeti pripadajućih odredbi međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

Član 44.

(Ograničenja)

Za vrijeme utovara, istovara, čišćenja ili provjetravanja broda, tankera ili potiskivača koji prevoze opasne materije, van prostorija za boravak posade, u skladu sa pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika, nije dozvoljena upotreba sredstava koja mogu izazvati varničenje, požar ili eksploziju.

Član 45.

(Nadležnosti u zračnom saobraćaju)

- (1) Prevoz opasnih materija u zračnom saobraćaju vrši se u skladu sa odredbama Pravilnika, Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine i pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.
- (2) Ministarstvo sigurnosti i Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, odgovorni su i nadležni za uređivanje prevoza opasnih materija u zračnom saobraćaju.

Član 46.

(Prevoz opasnih materija u poštanskom saobraćaju)

Prevoz opasnih materija u poštanskom saobraćaju vrši se u skladu sa odredbama Zakona o poštama Bosne i Hercegovine i pripadajućim odredbama međunarodnih ugovora iz člana 2. ovog pravilnika.

POGLAVLJE VI - DOKUMENTACIJA ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJIA

Član 47.

(Dokumentacija)

Za svaki prevoz opasnih materija, vozač mora imati sljedeću dokumentaciju:

- a) Saobraćajnu dozvolu za vozilo,
- b) Certifikat za vozilo da je isto prilagođeno u skladu sa propisima ADR-a (Obrazac SbSl/PrSt/PrSt – 18. Prilog 1.),
- c) Vozačku dozvolu za odgovarajuću kategoriju,
- d) Vozačku dozvolu ADR-a - certifikat da je vozač osposobljen da upravlja vozilom kojim se prevozi opasna materija (Obrazac SbSl/PrSt /PrSt – 19. Prilog 8.),

- e) Uputstvo o mjerama sigurnosti za opasnu materiju koja se prevozi - izdaje ga proizvođač,
- f) Obrazac kontrole od statičkog elektriciteta za vozila koja prevoze zapaljive i eksplozivne materije (Obrazac SbSI/PrSt/PrSt – 20. Prilog 9.) - izdaje ga ovlašteni servis,
- g) Dokument o prevozu opasne materije ili tovarni list ili otpremnica (Obrazac SbSI/PrSt – 21. Prilog 10.),
- h) Materijalni list (sredstava koja se prevoze),
- i) Putni radni list ili putni nalog,
- j) Naređenje za prevoženje - izvod tački koje se tiču vozača i vozila,
- k) Upitnik za provjeru posade vozila – ček lista (Obrazac SbSI/PrSt – 25, Prilog 12.).
Popunjava se u dva primjerka, jedan za odgovornog starješinu a drugi uz vozača.

Član 48.
(Tovarni dokument)

- (1) Dokument o tovaru mora da sadrži:
  - a) hemijski, tehnički i zaštićeni naziv opasne materije,
  - b) klasu opasne materije i identifikacijski broj predviđen u ADR-u,
  - c) redni broj, podbroj i skraćenica ADR-a (podvlače se linijom crvene boje),
  - d) ostali podaci predviđeni ADR-om.
- (2) Ako se Dokument o prevozu opasne materije ispostavlja za opasnu materiju koja nema identifikacijski broj u ADR-u, tada se u dokumentu upisuje samo hemijski, tehnički i zaštićeni naziv materije.
- (3) U dokumentu o tovaru se upisuje (potvrđuje) da stvarno stanje na tovarnom sanduku odgovara propisima i normama ADR-a.
- (4) Dokument o tovaru izdaje lice koje materijalno duži opasne materije i iste isporučuje za transport..

Član 49.
(Uputstvo o mjerama sigurnosti)

- (1) Uputstvo o mjerama sigurnosti koje se preduzimaju pri prevozu opasnih materija sadrži:
  - a) metode i sredstva za gašenje požara na opasnoj materiji koja se prevozi,
  - b) metode i sredstva koja se ne smiju primjenjivati prilikom gašenja požara na toj materiji,
  - c) naznačenje vrste opasnosti koju predstavlja i posljedice koje može izazvati ova opasna materija,
  - d) naznačenje posebnih mjera koje treba preduzeti za sprječavanje ili bar ublažavanje štetnih posljedica ako bi došlo do havarije,
  - e) postupak sa licima koja dođu u kontakt sa opasnim materijama,
  - f) naziv, adrese i telefoni lica i subjekata koji se odmah moraju obavijestiti ako se desi havarija.
- (2) Uputstvo o mjerama sigurnosti koje se preduzimaju pri prevozu opasnih materija isporučuje proizvođač, za svaku opasnu materiju i svaku isporuku, posebno.
- (3) Komanda koja na skladištenju ima opasne materije dužna je da od proizvođača osigura dovoljan broj predmetnih uputstava.

Član 50.
(Mjesto dokumentacije)

Sva dokumentacija koja je potrebna za jedan prevoz opasne materije mora biti u kabini vozača do izvršenja prevoza.

POGLAVLJE VII - POSEBNE MJERE SIGURNOSTI ZA PREVOZ OPASNIH MATERIJIA

Član 51.
(Planiranje prevoza)

- (1) Ovisno od karakteristika opasnih materija koje se prevoze, nadležni starješina nadležne komande planira i naređuje prevoženje.
- (2) CKK OS BiH, prilikom analize najave i plana prevoženja opasne materije (dostavlja mu ga nadležna komanda jedinice), a na osnovu činjenica i saznanja o uvjetima puta, karakteristika vozila, opasne materije i dr., može da dopuni ili promijeni dijelove ili cijeli plan prevoženja i da ga uskladi sa raspoloživim mogućnostima i trenutnom situacijom.
- (3) Komande jedinica moraju da prihvate obrazloženu intervenciju. Prevoženju se može pristupiti tek pošto ga odobri Centar za kontrolu kretanja / Komanda logistike OS BiH.

Član 52.
(Posebne mjere sigurnosti)

- (1) Nadležna komanda, ovisno od potrebe, može da naredi preduzimanje posebnih mjera sigurnosti, kao što su:
  - a) Obavezan pravac kretanja,
  - b) Tehničko-stručnu pratnju vozila ili kolone vozila,
  - c) Pratnju stručnog lica za rukovanje opasnom materijom,
  - d) Neprekidno trajanje prevoza, bez zaustavljanja,
  - e) Kretanje u koloni,
  - f) Vrijeme polaska vozila sa utovarnog mjesta,
  - g) Vrijeme dolaska vozila na istovarno mjesto,
  - h) Prolazna vremena na određenim mjestima na putu kojim se kreće vozilo ili kolona vozila,
  - i) Pratnja vojne policije,
  - j) Ograničenje prevoza zbog vremenskih i drugih uvjeta na putu,
  - k) Kretanje vozila dispečerskom ili drugom maršrutom, itd..
- (2) Prije otpočinjanja prevoza vojni policijski organi za pratnju transporta će se uvjeriti da su preduzete sve propisane mjere u skladu sa odredbama ovog pravilnika.
- (3) Ako se na putu kreću dva ili više vozila koja prevoze opasne materije, rastojanje između tih vozila ne smije da bude manje od 200 m.

Član 53.
(Obilježavanje i označavanje vozila)

- (1) Vozila kojim se prevoze opasne materije moraju biti vidno obilježena sa svim neophodnim informacijama o vozilu i tovaru.

- (2) Motorna vozila kojima se prevoze opasne materije moraju biti obulježena tablicom narandžaste reflektirajuće boje, dimenzije 400 X 300 mm i crnim obrubom širine 15mm i koja u požaru mora ostati čitava najmanje 15 minuta.
- (3) Na tablici se u gornjoj polovici ispisuje identifikacijski broj (Kemlerov broj), a u donjoj polovici ispisuje se broj materije (UN-broj). Za materije koje u dodiru sa vodom izazivaju hemijsku reakciju, u gornju polovicu se, ispred Kemlerovog broja, upisuje slovna oznaka "X". Tablica je na polovice podijeljena crnom linijom širine 15mm. Primjer tablice za označavanje vozila dat je u Prilogu br.6.
- (4) Listice opasnosti kojima se označavaju pojedinačna i zbirna pakovanja opasnih materija, moraju biti isturena na vidnom mjestu sa obje bočne i zadnjoj strani tovarnog sanduka.
- (5) Ako se u višedjelnoj cisterni prevozi više različitih opasnih materija, tada se svaki njezin dio označava odgovarajućim listicama sa obje bočne strane.

Član 54.
(Listice opasnosti)

- (1) Prema ADR-u, vozila za prevoz opasnih materija moraju biti označena dopunskim oznakama tj, listicama opasnosti za teret koji se prevozi. Listice se postavljaju na pojedinačnim pakovanjima, grupnim pakovanjima i tovarnom sanduku sa obje bočne strane. Ako se na tovarnom sanduku nalazi više različitih opasnih materija, one se moraju odvojiti i svaki dio posebno označiti listicom opasnosti na kojoj se ispisuje UN broj najopasnije materije.
- (2) U ADR-u su propisane određene listice opasnosti po brojevima, i to: No.01, No.1.4, No.1.5, No.1.6, No.2, No.3, No.4.1, No.4.2, No.4.3, No.5.1, No.05, No.6.1, No.6.2, No.7A, No.7B, No.7D, No.8, No.9, No.10, No.11, No.12.
- (3) Listice opasnosti, kao i posebne oznake, date su u Prilogu 6.

Član 55.
(Identifikacijski broj opasnosti)

Osnovni (identifikacijski) broj opasnosti (Kemlerov) određene vrste opasne materije sadrže najmanje dva a najviše tri broja. Pregled identifikacijskih i UN-brojeva su dati u ADR-u.

Član 56.
(Primjena uputstva o skladištenju)

- (1) Opasne materije ili predmeti dijele se po grupama i podgrupama. Zabranjeno je prevoženje opasnih materija u istom prevoznom sredstvu, tj. prostoru za smještaj tereta, izuzev ako odgovaraju uvjetima zajedničkog pakovanja i prevoženja, u skladu sa kompatibilnim grupama iz Uputstva o skladištenju, čuvanju i održavanju UBS-a u OS BiH od 26.04.2010. godine.
- (2) Najveća ukupna količina opasnih materija koje se prevoze po jednoj transportnoj jedinici ne smije prelaziti količine date u tablici u ADR-u.
- (3) Za prevoz malih količina opasnih materija nije potrebno poštivanje propisa ovog uputstva(Prilog br. 7).

- (4) Mala količina opasnih materija nije ista za sve vrste opasnih materija, zavisno od stepena opasnosti koju predstavljaju.
- (5) Prevoz manjih količina opasnih materija, u skladu sa odredbama ADR, u jednoj transportnoj jedinici, a koje su definirane u tablici 1.1.3.6 ADR (Prilog br. 7.) u uvjetima dobre vidljivosti, mogu se vršiti sa vozilima koja ne moraju primjenjivati zahtjeve ADR, (certifikat), a prema sljedećem:
- a) Vozila ne moraju nositi oznake opasnosti, niti listice opasnosti,
  - b) Vozač i vozilo ne moraju imati cetifikat,
  - c) Ne mora imati pismenu instrukciju za vanredne događaje,
  - d) Vozilo ne mora imati dodatnu opremu osim PPA od 2 kg,
  - e) Nije obavezno praćenje tereta za vrijeme transporta, (određuje komandant),
  - f) Ne obavezuje se zabrana prevoza putnika,
  - g) Nema ograničenja prevoza kroz tunele,
  - h) Ne treba savjetnik za sigurnost.

Član 57. (Ograničenja)

1.U motornom vozilu tokom prevoza opasnih materija ne smije biti niko osim vozača, suvozača i pratioca pošiljke. U i oko vozila nije dozvoljeno pušenje, prisustvo plamena, varnice i sl..

2.Brzina kretanja vozila kojim se prevozi opasna materija ne smije preći 80% od dozvoljene, a ni u kom slučaju ne smije biti veća od 70 km/h.

Član 58. (Prisustvo uz opasnu materiju)

Od trenutka prijema opasne materije na vozilo, vozač se ne smije udaljavati od vozila sve do predaje pošiljke primaocu. Vozač se smije udaljavati od vozila samo nakratko i ako vozilo ostavi pod nadzorom pratioca.

Član 59. (Kvar vozila)

- (1) U slučaju kvara ili nezgode zbog kojih ne može nastaviti vožnju, vozač je dužan da odmah obavijesti starješinu kolone ili grupe vozila ili pojedinačnog vozila koji će dalje izvještavati linijom operativnog dežurstva, a u skladu sa Uputstvom o vanrednim događajima u OS BiH.
- (2) U slučaju kvara ili onemogućenosti nastavka prevoza iz bilo koje nepredviđene okolnosti, posada vozila, kao i ostalo osoblje, postupit će u skladu sa pisanom uputom o prevozu (ADR 5.4.3) koja je sastavni dio dokumentacije o prevozu, te preduzeti mjere na osiguranju lica mjesta.
- (3) Vozila kojima se prevoze opasne materije moraju biti tehnički pripremljena za prevoz u skladu sa propisima ADR-a.

POGLAVLJE VIII - POSTUPAK U SLUČAJU SAOBRAĆAJNE NEZGODE

Član 60. (Dužnosti u slučaju saobraćajne nezgode)

U slučaju saobraćajne nezgode, vozač, suvozač i pratilac, dužni su da postupaju u skladu sa Zakonom o sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH i Pravilnikom o sigurnosti saobraćaja u MO i OS BiH, da zaustavljeno vozilo obilježe na način kako je propisano, te da do dolaska uviđajne komisije preduzmu sljedeće mjere:

- a) isključe motor,
- b) ugase požar,
- c) iznesu iz vozila dokumentaciju za prevoz opasne materije,
- d) spriječe prosipanje i razlivanje opasne materije,
- e) spriječe pristup prolaznika i upozore ih na opasnost koja prijete od opasne materije,
- f) obavijeste komandu najbliže jedinice ili stanicu policije o nastaloj nezgodi, upoznaju ih sa vrstom i karakterom opasne materije i predlože hitne mjere za ublažavanje i sprječavanje štetnih posljedica,
- g) obilježe i zabrane pristup licima na prostor gdje se nalazi opasna materija,
- h) nakon dolaska uviđajne komisije, detaljno izvijeste o nastaloj nezgodi, o vrsti i karakteru opasne materije,
- i) preduzmu i druge mjere koje su predviđene Uputstvom o vanrednim događajima u OS BiH.

Član 61. (Uviđajna komisija)

- (1) Ako postoji opasnost da dođe do ugrožavanja života i zdravlja ili materijalnih dobara zbog eksplozije, požara, trovanja ili zagađenja životne okoline u većem obimu, šef uviđajne komisije će o tome obavijestiti dostupnu komandu a koja će hitno preduzeti mjere osiguranja i blokiranja mjesta nezgode, obavijestiti pretpostavljenu komandu, a koja će dalje, po potrebi, obavještavati i tražiti pomoć od više komande, MUP-a, štaba CZ , vatrogasne službe itd.
- (2) Šef uviđajne komisije može, po potrebi, da na licu mjesta naredi blokadu puta, angažiranje vatrogasaca, štaba CZ, vatrogasne službe itd..

Član 62. (Postupak sa neidentificiranom materijom)

- (1) Ako uviđajna komisija nije u stanju da identificira opasnu materiju, a prijete opasnost od teže havarije, tada šef uviđajne komisije angažira najbližeg proizvođača opasnih materija, tj. stručnu instituciju.
- (2) Nakon saobraćajne nezgode prosuta opasna materija se hitno prikuplja, čisti ili na neki drugi način učini bezopasnom.

Član 63. (Iznanadni pretovar)

Ako se zbog neispravnosti vozila opasna materija mora pretovariti na drugo vozilo, to će se učiniti van puta i uz prisustvo nadležnog starješine iz jedinice kojoj pripadaju sredstva i vojne policije, a, po potrebi, i civilne policije.

POGLAVLJE XI - MJERE NADLEŽNIH SLUŽBI I ORGANA

Član 64. (Nadležnost i kriterij)

- (1) Prevoz opasnih materija naređuje komandant ranga brigade i više, zavisno od razloga i daljine prevoženja.
- (2) Sve jedinice će putem linije rukovođenja i komandovanja vršiti najavu kretanja prema CKK, a putem obrasca SbSl/PrSt - 17 (Prilog 5.). Zavisno od obima i karaktera prevoza opasnih materija, CKK će u okvirima svojih nadležnosti vršiti najavu kretanja prema nadležnim organima.
- (3) Najava prema nadležnim organima se podnosi uz navođenje neophodnih elemenata iz plana prevoženja. Najave se vrše radi planskog i sigurnog korištenja puteva i vozila a s ciljem dobivanja odobrenja za kretanje i osiguranja fizičke pratnje.
- (4) Najave i zahtjevi moraju biti iskazani, i to:
  - a) prema CKK najmanje 5 (pet) dana unaprijed, a 30 dana unaprijed za transporte u inozemstvu,
  - b) prema nadležnim organima najmanje 72 sata unaprijed (za radne dane na nivou BiH).

Član 65. (Uvjeti za planiranje)

Pri planiranju prevoza opasnih materija, nadležni starješina-planer mora biti siguran da je:

- a) opasna materija pravilno klasificirana,
- b) dozvoljen prevoz opasne materije u razmatranim količinama,
- c) opasna materija pakovana i označena u skladu sa ovim pravilnikom,
- d) dozvoljen prevoz opasnih materija predviđenim vozilom,
- e) vrijeme polaska i kretanja vozila sa opasnim materijama usklađeno sa najpovoljnijim uvjetima sigurnosti saobraćaja na predviđenoj maršruti.

Član 66. (Uvjeti za izdavanje naređenja za prevoz)

- (1) Prije davanja naređenja za prevoz opasne materije, nadležni starješina ili planer mora izvršiti uvid i provjeru podataka o prevozu opasne materije, na licu mjesta.
- (2) Tek poslije direktnog uvida, na licu mjesta, nadležni starješina ili planer predlaže komandantu da naredi prevoženje.

Član 67. (Dužnosti starješina)

- (1) Starješina jedinice – prevoznik koja osigurava motorna vozila sa vozačima i suvozačima, dužan je da izabere i pripremi vozače i vozila i da se neposredno uvjeri u tehničku ispravnost predviđenih motornih vozila i u kompletnost opreme.
- (2) Za starješinu grupe vozila (od tri do pet vozila) i pojedinačna vozila određuje se, načelno, jedan podoficir. Za starješinu kolone od preko pet vozila koje voze opasne materije određuje se oficir, a od deset i više vozila - određuju se dvojica starješina, od kojih jedan mora biti oficir. Starješina kolone

ili grupe vozila je odgovoran za disciplinu za vrijeme utovara, transporta i istovara ili pretovara, kao i za potpuno izvršenje dobijenog zadatka. Pomenute starješine se, načelno, određuju iz sastava jedinice - prevoznika koja upućuje opasne materije ili daje vozila i vozače.

Član 68.
(Starješina kolone)

(1) Starješina kolone, grupe vozila ili pojedinačnih vozila, prije polaska sa utovarnog mjesta, mora vozačima i suvozačima da izda naređenje (zapovijest za prevoženje), kojim će obavezno obuhvatiti: važnost zadatka, osobine materijala za transport, pravac kretanja, karakteristike puta i saobraćajnu situaciju na njemu, način reguliranja saobraćaja na putu, brzinu kretanja na pojedinim dionicama puta, odstojanje između vozila u kretanju i na zastancima, postupak u slučaju kvara na vozilu ili nezgode na putu, postupak na zastanku i odmoru, zadatak tehničkog začelja, sanitetskog osiguranja, obaveze vojne policije a posebno precizira mjere sigurnosti pri transportu.

(2) Starješina kolone je nadležan i odgovoran za sve elemente kolone, transportnih jedinica, tehničkog začelja, sanitetskog osiguranja i pratnje vojne policije.

Član 69.
(Pratnja vojne policije)

(1) Pratnja transporta opasnih materija od strane pripadnika vojne policije osigurava se uvijek, izuzev pratnje malih količina opasnih materija (Prilog br. 7).

(2) Jačinu snaga vojno policijskih patrola za pratnju transporta opasnih materija regulira načelnik Ureda za vojnu policiju ZŠ OS BiH u koordinaciji sa CKK/KL OS BiH, u skladu sa odobrenjem-dozvolom za transport opasnih materija.

POGLAVLJE X - MJERE NADZORA U PREVOZU OPASNIH MATERIJIA

Član 70.
(Nadzor nad provedbom Pravilnika)

(1) Kontrolu i nadzor nad provedbom ovoga pravilnika, propisa koji se primjenjuju pri prevozu opasnih materija u MO i OS BiH i međunarodnih ugovora u skladu sa članom 13. stav 1. tačka t) Zakona o odbrani BiH, obavlja MO BiH.

(2) U obavljanju kontrole i nadzora, ovlaštena lica nadležna su:

- naložiti da se utvrđene nepravilnosti otklone u određenom roku,
- zabraniti prevoz ili rukovanje opasnim materijama licima koja nisu stručno osposobljena za prevoz i rukovanje opasnim tvarima,
- privremeno zabraniti obavljanje radnji u vezi s prevozom (priprema za prevoz, utovar, pretovar i istovar) opasnih materija u pogledu mjesta ili vremena za obavljanje te radnje ako nije udovoljeno propisanim uvjetima.

Član 71.
(Nadležnost za operativni nadzor)

(1) Za provedbu operativnog nadzora nad prevozom opasnih materija, nadležan je CKK OS BiH i Vojna policija. U tom cilju, sprovodi kontrolu, naročito nad:

- a) certifikatom za vozila za prevoz opasnih materija,
- b) prevoznim dokumentima,

- c) motornim vozilima za prevoz opasnih materija,
- d) opremljenosti i označenosti vozila za prevoz opasnih materija,
- e) pravicima kretanja i vremenu zadržavanja vozila u toku prevoza,
- f) planom prevoženja i naređenjem za prevoženje po svim elementima.

(2) Kontrolu iz stava 1. ovog člana, CKK i Vojna policija realiziraju, po potrebi, djelimično kroz transportne zahtjeve, djelovanjem tima za kontrolu i reguliranje saobraćaja ili patrolom vojne policije.

(3) Na osnovu zapažanja iz kontrole, CKK periodično dostavlja izvještaj i zapažanja ZŠ OS BiH, koji sugerira nadležnom sektoru MO izmjene i dopune uputstva. Na osnovu ovih zapažanja, svako sa svog nivoa preduzima mjere za poboljšanje i efikasnost.

(4) Mjere kontrole sprovode i niže komande i jedinice OS BiH na svom nivou.

Član 72. **(Odstupanja od odredbi Pravilnika)**

Sva odstupanja od odredbi ovog pravilnika, u nadležnosti su ministra odbrane BiH.

POGLAVLJE XI - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 73. **(Prilozi Pravilnika)**

Sastavni dio Pravilnika su prilozi dati sljedećim redoslijedom:

1. ADR - Certifikat o pripremljenosti motornog i priključnog vozila za prevoz opasnih materija (Obrazac SbSI/PrSt – 18. Prilog 1.),
2. Obrazac potvrde o izvršenom kontrolno tehničkom pregledu vozila namijenjenog za prevoz opasnih materija (Obrazac SbSI/PrSt – 23. Prilog 2.),
3. Potvrda o izvršenom čišćenju i dekontaminaciji vozila (Obrazac SbSI/PrSt -22. Prilog 3.),
4. Obrazac najave prevoza opasnih materija MUP-u (Obrazac SbSI/PrSt – 16. Prilog 4.),
5. Obrazac najave prevoza opasnih materija od niže jedinice ka komandi više jedinice i CKK Komande logistike (Obrazac SbSI/PrSt - 17 . Prilog 5.),
6. Upute za slučaj opasnosti i listice opasnosti opasnih materija (Prilog 6.),
7. Tabela malih količina opasnih materija (Prilog 7.),
8. Potvrda o kontroli statičkog elektriciteta na vozilima namijenjenim za prevoz opasnih materija (Obrazac SbSI/PrSt – 12. Prilog 9.),
9. Dokument o prevozu opasnih materija (Obrazac SbSI/PrSt – 21. Prilog 10.),
10. ADR - Certifikat za instruktora (Obrazac SbSI/PrSt – 25. Prilog 12.),
11. ADR - Certifikat za vozače (Obrazac SbSI/PrSt – 19. Prilog 8.)

Član 74. **(Ažuriranje, izmjene i dopune Pravilnika)**

Ovaj pravilnik će se ažurirati i mijenjati redovno svake druge godine nakon objavljivanja publikacije, u skladu sa Evropskim sporazumom o prevozu opasnih materija u međunarodnom saobraćaju, i po prijedlogu za poboljšanja od OS BiH, a po potrebi i ranije.

Član 75.
(Stupanje na snagu Pravilnika)

Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku” Bosne i Hercegovine.

Stupanjem na snagu ovog pravilnika stavlja se van snage Odluka o prevozu malih količina opasnih materija u MO BiH i OS BiH, broj: 11-02-2-3168/11 od 08.07.2011. godine.

Član 76.
(Primjena)

Po stupanju ovog pravilnika na snagu, u roku od 60 dana, ZŠ OS BiH će izraditi uputstvo o primjeni Pravilnika.

Broj, 11- /13
Sarajevo, . . .2013. godine

MINISTAR

Zekerijah Osmić, dipl.ecc